

מילחמת יום-הכיפורים
הולידה שני מושגים:
המחדל והקונספציה.
ביום השנה ה-11 הם
שלטו עדיין ברמה

זה קורה רק אחת לכמה שנים: יום-הכיפורים היהודי חל ביום ה-6 באוקטובר לפי הלוח הנוצרי. כך זה היה ב-1973, כאשר פרצה מילחמה נוראה בעיצומו של יום-הדין. השבוע, 11 שנים אחרי אותו יום, זה

קרה שוב, אך כאשר בני-ישראל נהרו בהמוניהם לבתי-הכנסת, לשפת-הים ולחופי-היבנה — אישי-איש לפי טעמו — זכרו רק מעטים את גודל האסון של אז (ראה עמודים 20-21). מות הקונספציה

יום-הכיפורים הולידה שני מושגים: "המחדל" והקונספציה. "המחדל" היה כפול: המחדל הקטן של אי-גיגים המילואים, בגבור הסימנים להתקפה מצרית וסורית, והמחדל הגדול של אי-היענות להצעות-השלום המצריות לפני המלחמה.

"הקונספציה" הייתה אף היא כפולה. היתה הקונספציה של אגף-המודיעין, שגרמה להתעלמות מן הסימנים הברורים של ההכנות להתקפה. זהו סיפור שכמעט לא ייאמן, ושפרטיו לא פורסמו במלואם עד עצם היום הזה.

אך השובה יותר היתה הקונספציה הגדולה: שאסור לסגת אף במילימטר אחד מגדת העזלה ומקו קונייטרה, מפני שהם חיוניים לביטחון ישראל. משום-כך רחנה גולדה מאיר ב-1971, כבז, את נכונותו המוצהרת של הנשיא אנוור אל-סאראת להגיע לשלום רישמי עם ישראל, אם יטיגו לגבול הבינלאומי.

קונספציה זו הופרכה על-ידי המציאות. ישראל כרתה הסכם-שלום עם מצרים. היא החזירה את כל סיני עד המילימטר האחרון, ואין איש מפקפק בכך שבטחון-המדינה מובטח כעשוי בגבול הדרומי הרבה יותר מאשר כמי שהיא של "קו ברלב". הלקח העליון, אחרי המלחמה ההיא וזכר בצה"ל על "הסקת מסקנות" ו"לימוד לקחים", אך כעבור תשע שנים הוכיח כי המסקנות היו כוזבות והלקחים מוטעים.

מאז מילחמת יום-הכיפורים הושם בצה"ל הרגש על המאסה, על גודל הכוחות וכמות הכלים הכבדים. הרכבת האווירית האמריקאית, הנמשכת מאז ועד היום, דרסה את סימני-ההיכר המובהקים של צה"ל כעבר: היומה האישית, רוח הלוחמים, איכות הפיקוד הנמוך, כושר האילתור. תחת כל אלה באה ההסתערות של חומת-השיריון חסרת-הנשמה, כמו של גוש אבירי ימי-הביניים.

מילחמת-הלבנון היתה גם היא פרי של קונספציה כוזבת בשני המישורים. במישור המדיני היתה כולה מבוססת על הנחות שקריות, ומשום-כך העלתה חוסר מבהינה צבאית הופעלו בה כוחות אדירים שחרשו את שדה-הקרב, מבלי להתאים למשימות ומבלי להגיע ליעדים.

הלקח העליון של שתי המלחמות הוא אחד: באין מדיניות נכונה, פורצת מלחמה. והמלחמה אינה פותרת שום בעיה.

הממשלה אחדות מנוטרלת

מונולוג של פקיד
כביר באיצר: העסק
נראה לי אבוד

פקיד בכיר ביותר במשרד-האוצר, שיום השבוע שיחה עם העולם הזה, הביע אכזבה מרה מתיפקודם של ממשלת-האחדות-הלאומית בשטח הכלכלי. כל-י, לדבריו סובלת ממשלה זאת (המשך בעמוד 8)

ראש הצי תמשלה

שימועון פרס
מול, אמר השבוע כתב מריני בכיר, המלווה נאהה את ראש הממשלה מזה שנים רבות. "כבר עתה נחשבים הוא וממשלתו לכישלון ממש קולוסאלי".

פרס עצמו איננו שותף, כמובן, להערכה זו. מקורביו הסבירו להעולם הזה שהאיש עדיין שרוי במעין אויפריה. קשה מאוד להחזיר אותו לקרקע המציאות. שלושה שבועות אחרי הקמת הממשלה, והוא כבר חושב על עצמו במושגים היסטוריים. נימת הדיבור שלו הפכה כמעט צ'רצ'ילית. "הוא סבור שאם ידבר אל העם במונחים של דם, עמל, זיעה ודמעות, הוא יהפוך בן-לילה למנהיג לאומי מוכר על-ידי כל העונ הגדול על חיו, תג חוסר-האמינות שהורבב לו, מטיל את צילו הכבד על כל מעשיו. הוא מנסה לדהור לקיצוניות השניה באורח בלתי-מבוקר, חרף העובדה שהקלפים הפוליטיים שלו הם גרושים ביותר. אי-אפשר להפקיד את האוצר בידי איש כמו יצחק מודעי, ולנסות לאזן אותו בעזרת גר יעקובי. פרס בנה לעצמו מילכודים קטלניים ממש בעצם מלאכת הרכבת הממשלה. הוא עובר 16 שעות ביום, אבל רוב מאמציו מוקדשים לכיכוב שריפות, שרובן מעשי ידיו להתפאר. כך אי-אפשר להצליח". פרס הגיע לממשלת "האחדות" עם נרונה שלילית, הנעוצה בצוות השרים במפלגתו. בקרב השרים במפלגת העבודה קיימים רק שניים, משה שחל ואריק נחמקין, שהם נאמניו המובילים. גם גר יעקובי היה שייך תמיד למחנה פרס, אבל אין ספק שהוא אחד השרים הממורמרים ביותר בקבינט,

שהממשלה תחזיק מעמד עד אז, אבל רבין עדיין רואה בעצמו את המנהיג הטיבעי של הממשלה. בעת האחרונה שיפר רבין את יחסיו עם ח"כים רבים משיבת דורה-המשך של המפלגה, שהתאכזבו מרשימועון פרס מסיבות אישיות ופוליטיות.

חיים בר-לב נחשב כאדם חלש, וכל המומחים במפלגת-העבודה סבורים שחיו הפוליטיים כאיש השורה הראשונה במפלגה היו קצרים. "הוא מועמד טיבעי להיורק על-ידי פרס כשעיר-לעזאול כהודמנות הראשונה", אמר להעולם הזה אחד משרי העבודה.

שרהבריאור, מוטה גור, הפך בשנה האחרונה יריב קשה מאוד לפרס. גור ממשיך לראות בעצמו מועמד לתפקיד ראש-הממשלה ומנהיג מפלגת-העבודה. הוא עדיין נושא על שיכמו את מעמסת הכישלון במערכת הבחירות. גור היה ראש-המטה, ולכל הדיעות עשה עבודה אירגונית מוצחת. למפלה הקשה בבחירות לא היו סיבות אירגוניות, אלא פוליטיות חברתיות מובהקות.

פרס, שניסה כדרכו להתחמק מהאחריות, ובעיקר מהסקת המסקנות, האשים את גור במחדלים קשים, השפיל אותו בפומבי על-ידי ניטרול מצוות המשאומתן, למעשה נושל גור מהנהגה המוצממת, ואל "כנופיית הארבעה" צורפו הח"כים עוזי ברעם, משה שחל ורפי אררי, שביצעו את כל העבודה השחורה שהיתה כרוכה במגעים להקמת ממשלת-האחדות. באורח

הפשוטה שצור הוא אחד מראשי מחנה-רבין, וישאר כזה גם בעתיד.

הורביץ עשוי להתפטר

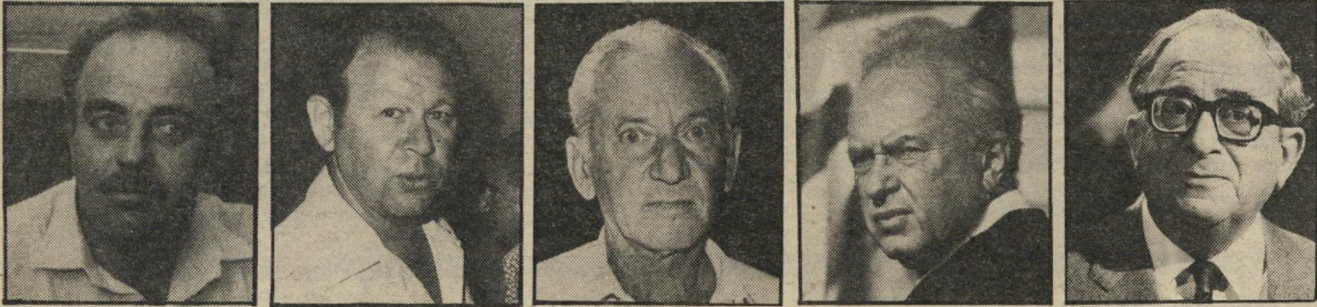
אין מנרס, איפוא, מלהסיק שפרס, המכונה בפי משקיפים "ראש הצי הממשלה", רחוק מלהיות רוד בן גוריון, אפילו עבור חבריו למפלגה בממשלה.

אשר לנפסחים למיניהם: יגאל הורביץ כבר רוטן על "החמצת ההודמנות" הנעוצה ברוב הקואליציוני הכבד לכיצוע מדיניות כלכלית הרצויה לו. הורביץ דוגל במדיניות נוסח מרגרט תאצ'ר, שיש לה מחיר חברתי עצום, בעיקר אבטלה המונית. הרתיעה של הצוות

לוי ומכל הברית עם תנועת-החרות". פרס, כמובן, נרתע בשלב זה מכל צעד "פלגני", מה גם ששלושה שבועות בממשלה הבהירו לו היטב מה יהיה המחיר של הליכת חרות לאופוזיציה. רוד לוי כבר פועל נגד הממשלה באמצעות חבריו בהסדרות. תוצאותיה של פעילות כזאת, מבלי שתהיה לו אפילו אחריות מינימלית לממשלה, הן ברורות. יש, אם כך, סיבות פוליטיות נפמייות לחולשה המוטוית ברתוריקה תקיפה, שאותה מפגין ראש-הממשלה מהרע הראשון לכהונתו.

נקודת-האור העיקרית שלו היא איש מיישר-ראש הממדי שלה בכמה אנשים מוכשרים, כמו מזכיר-הממשלה יוסי ביילין, וראש-הלישבה בוטז

צור, מק-טעות; גור, מעמסת הכישלון; בר-לב, שעיר לעזאזל; רבין, מנהיג טיבעי; נבון, הכל פתוח

אפלובים. שני אלה אחראים במידה רבה להענותו המהירה של פרס ללחץ הבינלאומי, בעיקר מחוגי האינטרנציונל הסוציאליסטי, שלא לסגור את מיישרדה של ריימונדה מאוויל במיזרח ירושלים. ביילין אף לוחץ על פרס. לטהר את שריו-תיבהיטחון מהקנאים הלא-רניים, שהשתלטו עליו בהדרגה ב-15 השנים האחרונות.

אך באיש מיישר ראש-הממשלה יש משום נחמה פורתא בלבד, על רקע החרס הכלכלי והפוליטי, וסיכול כל הסיכויים לשלום, המצויים בעצם בסיס סה של "ממשלת האחדות". מצב דברים זה, המשקף עתה בכל מאמר הנכתב על הנושא הכלכלי, וככל שיהיה עם אישיות פוליטית בכירה, מעמיד את הפוזה המנהיגותית של פרס באור מגוחך למדי. חיים ברעם

המדיני-כלכלי, "ללכת עד הסוף" מתסכלת את האיש, הרואה בעצמו נביא-זעם כלכלי וצדיק בסדרים. מכריו כסורים, שהוא עלול להתפטר כבר בשבועות הקרובים. להורביץ אין סבלנות, ובעבר תמיד השתמש בנשק ההתפטרות בחיפזון בלתי-מחושב. אין ספק שהוא עשוי לנקוט בצעד זה גם הפעם.

לכל זאת מתוסף גם תיסכול של עזר וייצמן, איש מנוטרל בממשלה, הרוצה בפירוקה ככל ליבו. השבוע אמר וייצמן שיש לפרס הודמנות לזרוק את חרות, ולהקים ממשלה צרה עם הליברלים. הוא לא הסתיר את דעתו שזאת היא בעיניו הממשלה הטובה ביותר, בניגוד להתבטאויות קודמות, הוא כרך יחד את חר"ש ואת הרשימה המתקרמת לשלום, וטען שאסור להישען על סיעות אלה לקואליציה כלשהי. "אין גם צורך בכך", טען וייצמן, "הרי מודעי מת להיפטר מרוד

טיפוסי "נישל" פרס את ברעם ואררי, וצירף את גור לממשלה, כדי למנוע ממנו להקים מוקד אופוזיציוני בתוך המפלגה.

זה היה מהלך טוב מנקודת-מבט מפלגתית, אבל גור לא שכח את עברתו כלפי פרס, וצירופו לממשלה (הנראה בעיני גור, מחשיב מאוד את עצמו, כמינוי "טיבעי"), לא שינתה את הלוד-רוחו. מקורביו סיפרו להעולם הזה, שפרס גמר אצל מוטה. צפיות לראש הממשלה בעיות לא קלות עם שרהבריאור.

אשר לשר-הקליטה החדש, הקי בוצניק והנץ יעקב צור, גם הוא רחוק מלהיות בכיסו של פרס. צור הוא איש הגון ולוואלי מטיבעו, אך כניסתו לממשלה באה על רקע של התנגדות קשה בתק"ם. הוא ייאלץ להצדיק את עצמו לפני שולחיו, שרבים מהם רואים כבר עתה את ממשלת-האחדות כמקח טעות. לכך יש להוסיף את העובדה

והפגין פעמים אחדות בפומבי את מורת-רוחו ממנהיגו. כל היתר רחוקים מלראות בפרס את מנהיגם הבלתי-מערער.

כל אנשי המלך

שרייהינוך, יצחק נבון עדיין סבור שפרס נקלע למצב בלתי-אפשרי אחרי הבחירות, רק מכיוון שסירב לפנות את המקום הראשון ברשימת-המערך לכנסת ה-11. לגביו פרס הוא "ראשון בין השווים, אבל ראשון זמני". אחרי הרוטציה יהיה הכל פתוח. למנהיג כזה יש מחויבות מוגבלת ביותר.

גם שרהביטחון, יצחק רבין, רואה את הברכים באורח רי רומה. פרס נאלץ, אומנם, לדאוג לו לתפקיד-מפתח למשך ארבע שנים (רק מעטים מאמינים